
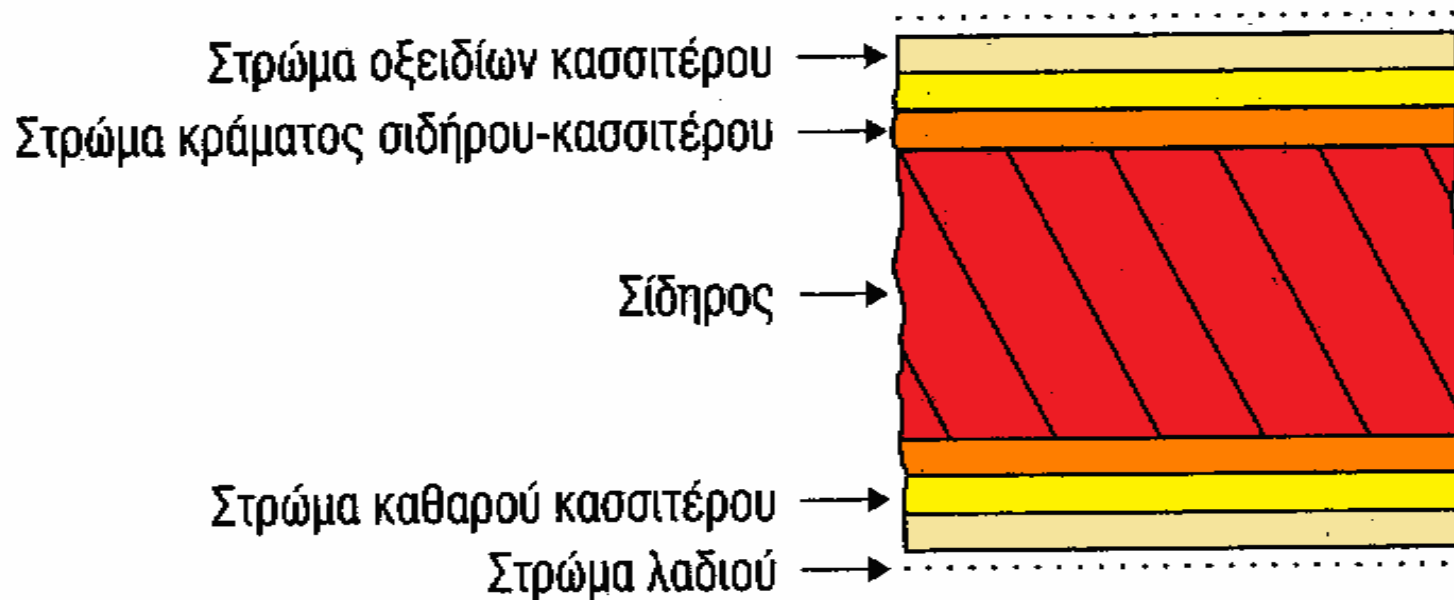

«ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΑΝΤΟΧΗΣ ΣΤΗ
ΔΙΑΒΡΩΣΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΠΕΡΙΕΚΤΩΝ
ΕΠΙΚΑΣΣΙΤΕΡΩΜΕΝΟΥ ΧΑΛΥΒΑ ΣΕ
ΔΙΑΛΥΜΑΤΑ ΚΙΤΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΡΥΓΙΚΟΥ
ΟΞΕΟΣ»

ΔΑΟΥΛΑ ΧΑΪΔΩ

Μεταλλική συσκευασία (κονσέρβα)

Σχήμα 1. Δομή της εγκάρσιας τομής του ηλεκτρολυτικού λευκοσιδήρου.

(Μπλούκας, 2004; Tselesh, 2007)

διάβρωση

- *«**Διάβρωση** είναι κάθε αυθόρμητη, ακόμη και εκβιασμένη, χημικής, ηλεκτροχημικής, φυσικής, μηχανικής, βιολογικής φύσης διεργασία αλλοίωσης της επιφάνειας [εξωτερικής και εσωτερικής (πόροι)] των υλικών, που οδηγεί σε απώλεια υλικών».*
- Για τα μέταλλα: «**διάβρωση**» είναι η αντίδραση ενός μετάλλου ή κράματος με το περιβάλλον του, προς σχηματισμό μιας μεταλλικής ένωσης, η οποία μπορεί να είναι στερεή ή να διαλυθεί στο διαβρωτικό μέσο.

(Σκουλικίδης, 2000)

ΕΙΔΗ ΔΙΑΒΡΩΣΗΣ

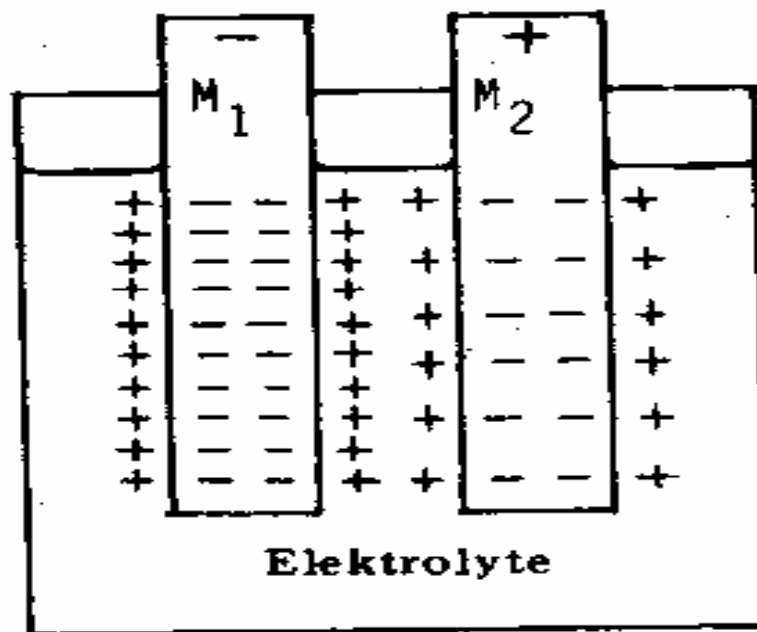
1. ομοιόμορφη (**uniform**)
2. σημειακή ή βελονοειδή (**pitting**)
3. μεταξύ κρυσταλλιτών ή περικρυσταλλική (**intergranular**)
4. εκλεκτική (**selective leaching**)
5. διάβρωση με σχισμές (**crevice**)
6. διάβρωση εξαιτίας τάσεων (**stress corrosion**)
7. γαλβανική διάβρωση (**galvanic**)
8. σπηλαιώδης διάβρωση

(Sastri, 1998)

Πίνακας 1. Ηλεκτροχημική σειρά των κυριότερων μετάλλων στους 25 °C.

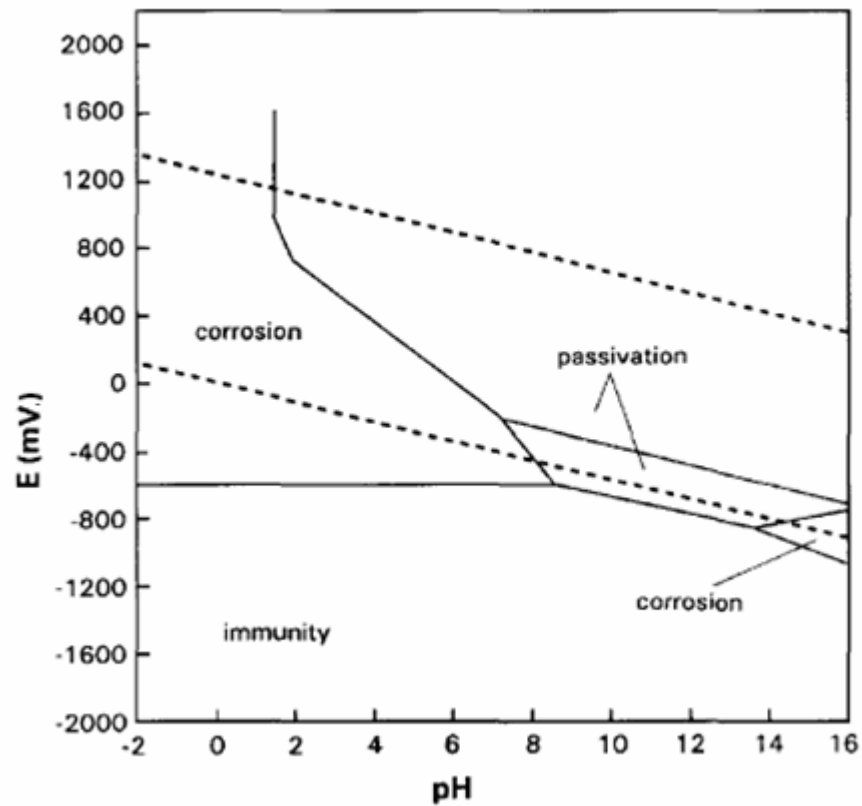
Όνομα	Σύμβολο ιόντος	Κανονικό δυναμικό (V)
Κάλιο	K ⁺	- 2,925
Νάτριο	Na ⁺	- 2,714
Μαγνήσιο	Mg ²⁺	- 2,360
Αλουμίνιο	Al ³⁺	- 1,660
Ψευδάργυρος	Zn ²⁺	- 0,762
Χρώμιο	Cr ³⁺	- 0,710
Σίδηρος	Fe ²⁺	- 0,440
Κασσίτερος	Sn ²⁺	- 0,141
Μόλυβδος	Pb ²⁺	- 0,126

(Αντωνόπουλος, 1986)

Σχήμα 2. σχηματική απεικόνιση γαλβανικού στοιχείου.

(FAO, 1986)

Σχήμα 3. Διάγραμμα POUURBAIX για το σύστημα Fe –H₂O στους 25 οC

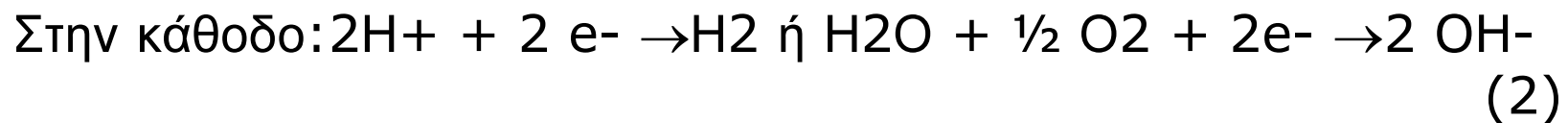
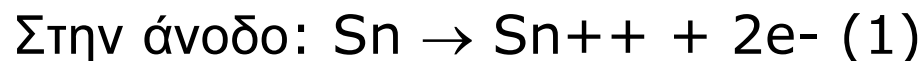
(Wet & Sandenbergh, 1993)

ΔΙΑΒΡΩΣΗ ΑΛΑΚΑΡΙΣΤΩΝ ΚΟΝΣΕΡΒΩΝ ΛΕΥΚΟΣΙΔΗΡΟΥ

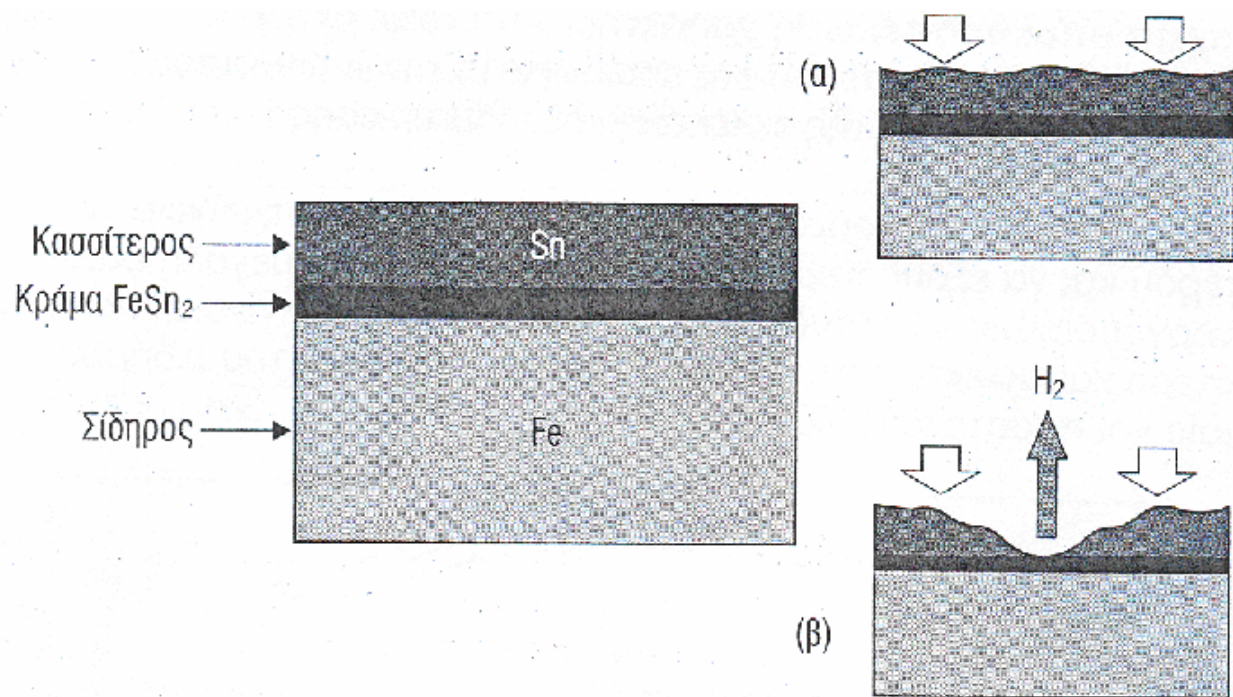
- διάλυση του κασσιτέρου, που οδηγεί στην **αποκασσιτέρωση**

Η διάλυση του κασσιτέρου έχει ως αποτέλεσμα την αποκασσιτέρωση της κονσέρβας κατά την οποία λαμβάνουν χώρα οι παρακάτω αντιδράσεις:

(Μπλούκας, 2004)

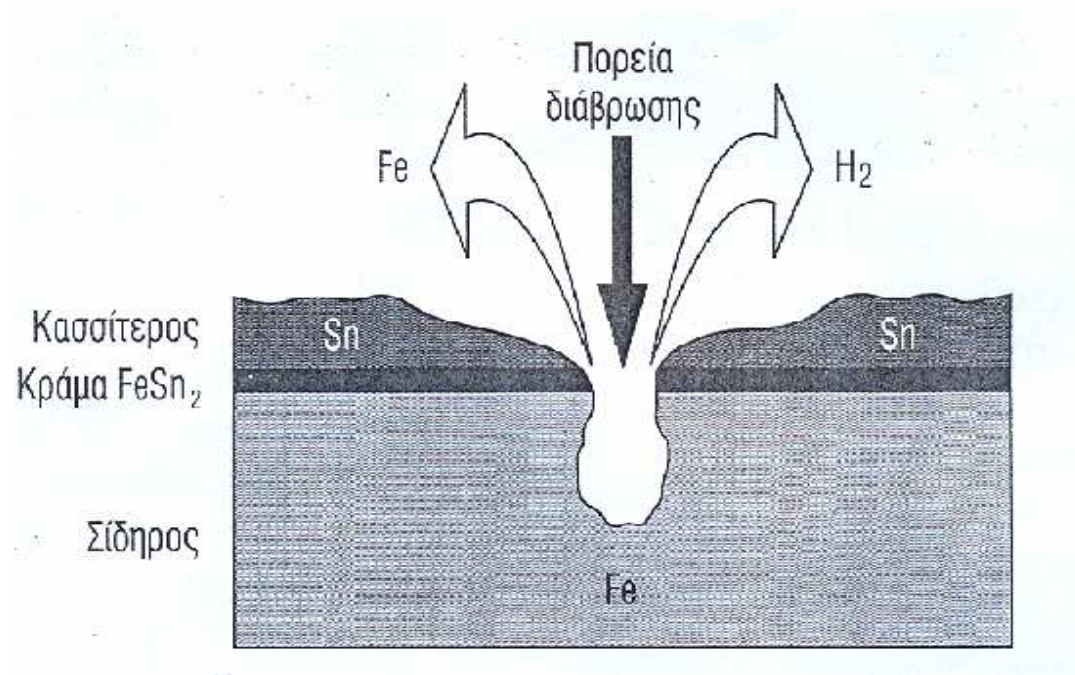

Σχήμα 4. Αποκασσιτέρωση αλακάριστων κονσερβών. α) κανονική, β) ταχεία

(Μπλούκας, 2004)

- διάλυση του σιδήρου, που οδηγεί σε διάβρωση με βελονισμό

Σχήμα 5. διάβρωση αλακάριστης κονσέρβας με βελονισμό.

(Μπλούκας, 2004)

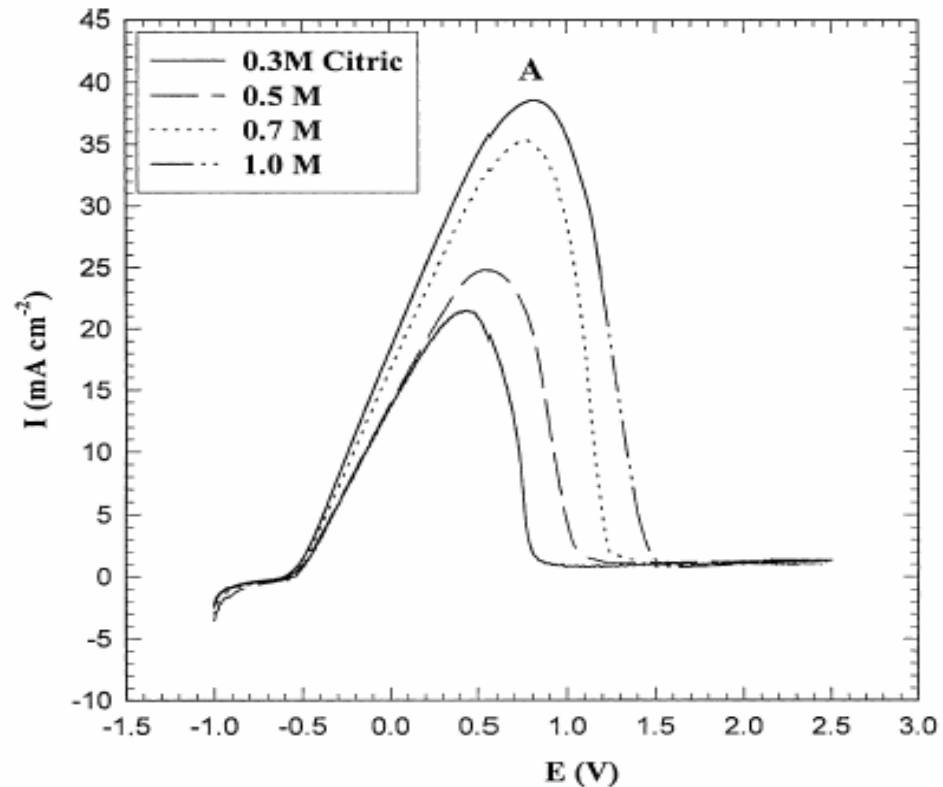
Πίνακας 2. Επίδραση οργανικών οξέων στη διάβρωση των αλακάριστων κονσερβών λευκοσιδήρου

Οξύ	Περιοχή pH	Σύμπλοκο
Κιτρικό	2,1 - 4,0	SnL ₂
Τρυγικό	2,0 - 4,0	SnL

(Rehim et al., 2006 ; Jafarian, 2008)

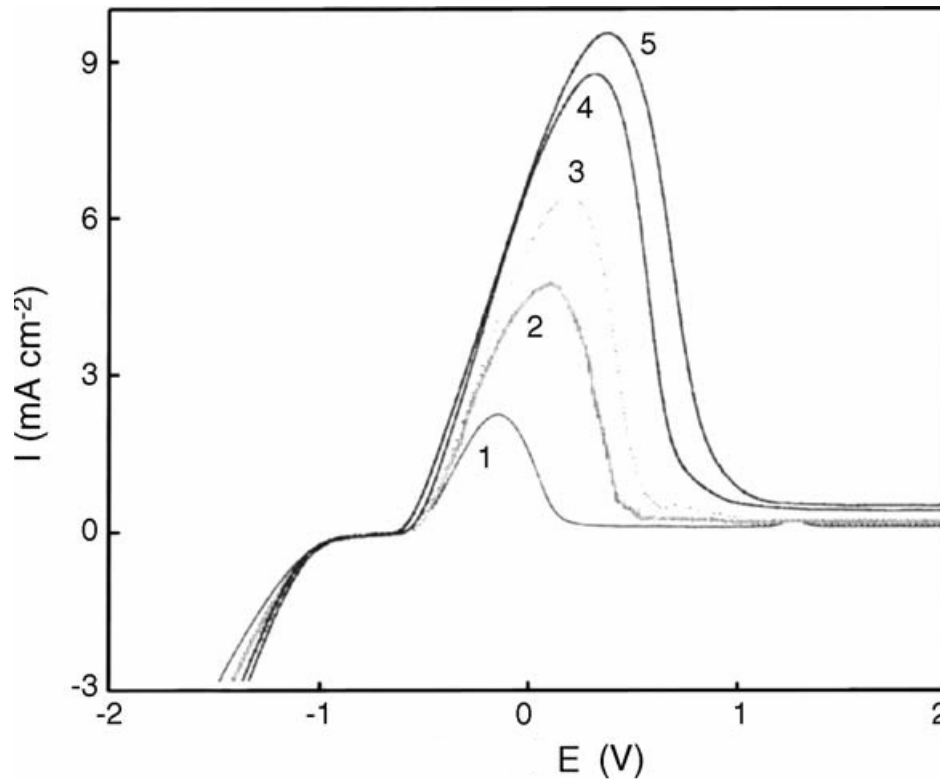
Κιτρικό οξύ ($C_6H_8O_7$)

Σχήμα 6. Καμπύλες πόλωσης του κασσιτέρου στους 30°C στις διάφορες συγκεντρώσεις κιτρικού οξέος

(Rehim et al., 2003)

τρυγικό οξύ

Σχήμα 7. Καμπύλες πόλωσης του κασσιτέρου στους 25 °C στις διάφορες συγκεντρώσεις τρυγικού οξέος(1) 0.1M tartaric acid, (2) 0.5M,(3) 1.0M, (4) 1.3M, (5) 1.5M.

(Rehim et al., 2006)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- ❑ Η διάβρωση του μεταλλικού περιέκτη έχει ως αποτέλεσμα τη μεταφορά μετάλλων στο συσκευασμένο τρόφιμο.
- ❑ Η μορφή της διάβρωσης ενός μεταλλικού περιέκτη η οποία θα επικρατήσει εξαρτάται άμεσα από τη φύση του συσκευασμένου προϊόντος η οποία καθορίζει αν ο κασσίτερος θα λειτουργήσει ως κάθοδος ή ως άνοδος.
- ❑ τα οργανικά οξέα όπως κιτρικό και τρυγικό δρουν θετικά στη διάβρωση των αλακάριστων κονσερβών και μάλιστα με την αύξηση της συγκέντρωσης τους επιταχύνεται η διάβρωση.

Βιβλιογραφία

- FAO. (1986). Guidelines for can manufacturers and food canners: prevention of metal contamination of canned foods. Food and Nutrition Paper, 36, 43-45. Rome.
- Jafarian M., Gobal F., Danaee I., Biabani R., Mahjani M.G. (2008). Electrochemical studies of the pitting corrosion of tin in citric acid solution containing Cl⁻. *Electrochimica Acta*, 53, 4528–4536.
- Rehim S.S.A., Sayyad S.M., El Deeb M.M. (2003). Corrosion of tin in citric acid solution and the effect of some inorganic anions. *Materials Chemistry and Physics*, 80, 696–703.
- Rehim S.S.A., Zaky A.M., Mohamed N.F. (2006). Electrochemical behaviour of a tin electrode in tartaric acid solutions. *Journal of Alloys and Compounds*, 424, 88–92.
- Sastri V.S. (1998). Corrosion inhibitors: Principles and applications, pp 5-24, John Wiley & Sons. New York.
- Tselesh A.S. (2008). Anodic behaviour of tin in citrate solutions: The IR and XPS study on the composition of the passive layer. *Thin Solid Films*, 516, 6253–6260.

-
- Wet J.R.& Sandenbergh R.F. (1993). The behaviour of mild steel in aqueous cyanide solutions at high temperatures. Journal of *The South African Institute of Mining and Metallurgy*, 93(4), 105-112.
  - Αντωνόπουλος Γ. (1986). Μέταλλα και κράματα. pp 110-123 Εκδόσεις University Studio Press. Θεσσαλονίκη.
  - Μπλούκας Ι. (2004). Συσκευασία τροφίμων. pp 1-193, Εκδόσεις Σταμούλης. Αθήνα.
  - Σκουλικίδης Θ. Ν. (2000). Διάβρωση και συντήρηση των δομικών υλικών των μνημείων. pp 48-59. Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο.